Sosyalist harekette kişinin yüceltilmesi, kişiye bağlılık büyük önem taşıdığı için, kişilikten hareket ederek teorik haklılığa ulaşılması da yaygındır. Bunu İbrahim Kaypakkaya örneğinde de görebiliriz.

Kişinin devrime olan inancı ve mücadeleciliği, kahramanca ölmesi, onun teorik olarak da haklı olduğunu göstermez. Bir başka önemli konu ise, teorinin bütün olarak değerlendirilmesi, bazı parçalarının diğerlerinden koparılarak öne çıkarılmamasıdır.

Ülkenin o yıllardaki toplumsal analizinden başlayalım…

İbrahim Kaypakkaya ile THKO aynı tespiti yaparlar: Türkiye yarı sömürge, yarı feodal bir ülkedir. Bu o dönemde yaygın bir tespittir ve sadece iki örgüt ülkenin kapitalist olduğunu savunur: TİP ve THKP-C. Feodal kalıntılar bulunmakla birlikte ülke geneline bakıldığında kapitalizm hakimdir. Mahir Çayan'ın bu konudaki görüşleri evrim geçirmiş, bir dönem yaptığı yarı feodal tespitini düzeltmiştir.

Yarı feodal saptaması vahim bir yanlıştır çünkü sosyo-ekonomik yapı tespiti, size sınıflar ittifakını da verir.

Başka bir ülkede sosyo-ekonomik yapı tartışmasının bizdeki kadar yoğun olmadığını sanıyorum. Bir ülkenin kapitalist bir yapıya mı sahip olduğu veya yarı feodal mı olduğunun tespiti zor değildir; kıstas köylülükteki sınıfsal ayrışmadır. Eğer köylülüğün sınıfsal ayrışması gelişmişse, tarımda ekonomisi pazara açılmışsa, o ülkede egemen olan kapitalizmdir. Devrim öncesi Bulgaristan gibi ülkede küçük köylülük egemen durumda ise bile kapitalizmin egemenliğinden söz edilir.

Lenin **Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi** kitabında ülkede köylülüğün sınıflara ayrışmasını, başka bir deyişle kapitalizmin tarımda gelişmesini incelemiştir. Bu ayrışma yeterince

gelişmemiştir ama gidişat kapitalizm yönündedir. Lenin bunun için bizdeki Devlet İstatistik Enstitüsü'nün yerini tutan Zemstvo'nun istatistiklerini incelemiştir.

Bir ülke tarımında kapitalizmin mi yarı feodalizmin mi egemen olduğu tartışması, gerçekte rakamlar tartışmasıdır. Traktör kullanımı ne kadardır, pazar ilişkileri nasıldır, köylülüğün ayrışması hangi düzeydedir; bunların tamamı rakamlar olarak istatistiklerde ifadesini bulur ve buradan hareketle sonuca varılır.

Bizde ise şöyle bir düşünme tarzı vardır: bir ülkede –Çin'deki gibi- halk savaşı verilebilmesi için ülkenin yarı feodal olması gerekir; o halde Türkiye yarı feodal bir ülkedir.

Bu görüşü haklı çıkarmak için de olmadık zorlamalara girişilir.

Yıllar önce konuyla ilgili yaptığım bir tartışmayı hatırladım. Karşımdaki diyordu ki: feodalizmin çözülmesinin iki yolu vardır; ya Fransa'daki gibi devrimle ya da Almanya'daki gibi devletin desteğiyle büyük toprak sahiplerinin kapitalistleşmesiyle… Bizde ikisi de olmamıştır.

Bunun yanlış olduğunu söyledim çünkü üçüncü bir yol daha vardı: yarı feodalizmin dışa bağımlı olarak çözülmesi. Türkiye'de 1950'li yıllarda tarıma çok sayıda traktörün girmesiyle pazar ilişkisinin hızla genişlemesi ve köylülüğün sınıfsal ayrışması gerçekleşmiştir. Bu ayrışma batıda zaten vardı, ülkenin her yanına yayılmıştır.

Karşımdaki arkadaş buradan emperyalizmin ilerici olduğu sonucunu çıkardığıma hükmetti, daha ayrıntılı anlatmak zorunda kaldım.

Sömürgeciliğin girdiği ülkelerde kapitalizmi geliştirmesi Marx-Engels'te de vardır. O dönemde ülke kaynaklarını sömürmek isteyen açık işgalci emperyalizm bunun için karayolları ve demiryolları yapacaktır, köylülerin bir bölümü işçileşecektir. Liman inşa edilecektir… Ya da ülke içlerinde bulunan bir madeni çıkarıp, limandan sömürgeci ülkeye göndermeyi başka nasıl yapacaksınız? Bu yatırımlar geliştiği oranda ülkede dışa bağımlı kapitalizm gelişir.

Halk savaşı vereceğiz, o halde Çin'deki gibi yarı feodal olmamız gerekir mantığıyla gerçek durumu göremezsiniz.

Gelelim Kemalizm konusuna…

Kemalizmin ilericilikle ilişkisinin bulunmadığını ilk ortaya koyan 1970 yılı yaz aylarında yayınlanan **Türk Devrimi ve Sonrası** kitabıyla Taner Timur'dur. 15-16 Haziran hareketinin ardından bu kitap sosyalistlerin en çok okudukları arasındaydı denilebilir. Timur kitabında kemalizmin milli burjuvazinin ideolojisi olduğunu gösterir.

O dönem yaygın olarak savunulan kemalizmin asker-sivil-aydın zümrenin ideolojisi olduğu tezi yanlıştı çünkü bu zümre burjuvaziden bağımsız değildi; Türkiye burjuvazisinin gelişmesini sağlayan da bu zümre ve onun yer aldığı devletti.

Kaypakkaya milli demokratik devrimi savunuyordu. Yarı feodal bir ülkede başka türlü bir devrimi de zaten savunamazsınız. Çin'de de halk savaşıyla birlikte MDD savunulmuştur.

MDD'de milli burjuvazi güvenilmez de olsa müttefiktir. Bu sınıf kaypaktır, her zaman karşı devrimle (emperyalist güçler ve feodal toprak sahipleri) işbirliği yapabilir ama güvenilmez de olsa müttefiktir.

Buradan çıkan sonuç, MDD'yi savunanlar için kemalizmin güvenilmez de olsa müttefik olduğudur. Kemalizm cumhuriyetin kuruluşu öncesinden başlayarak milli burjuvazinin ideolojisi ise, bu sonuç kaçınılmazdır.

Hem MDD'yi savunacaksınız ve hem de Kemalizmle bağlarınızı koparacaksınız; ikisi birden olmaz.

1960'lı yılların sosyalist hareketinde kemalizmin ilerici-devrimci olarak değerlendirilmesine karşı çıkmakla, kemalizmle bağlarını koparmak aynı değildir. Burada yapılan milli burjuvaziyi doğru

değerlendirmek, onun güvenilmez ama müttefik olduğunu belirlemektir. Hem MDD'yi savunup hem de kemalizmle açık tavır alamazsınız. MDD anlayışı, bizim örneğimizde, kemalizmin güvenilmez de olsa müttefik olmasını öngörür.

Bir başka konu sosyal emperyalizmdir. Kaypakkaya, zamanın Doğu Perinçek grubunun içinden gelişmiş, ardından kopmuştur. Hiçbir temele dayanmayan ve sosyalist harekete büyük zarar veren sosyal emperyalizm anlayışını da buradan almıştır. Sonraki yıllarda bu anlayışın en büyük temsilcisi Halkın Kurtuluşu olmuştur. Bu anlayışın nasıl çöktüğünü, reel sosyalizm tarihe karıştığında burjuvazinin yeni oluştuğunu, önceden burjuvazi bulunmadığının ortaya çıktığını başka yazılarda açıklamıştım, burada üzerinde durmayacağım.

Kaypakkaya Türkiye solunun bir türlü yapamadığı halk savaşını savunur. Zaten köylülüğün sınıfsal olarak ayrışmasının az olduğu bir ülkede bu anlayışın savunulması da kaçınılmazdı ve ne Kaypakkaya'nın izleyicileri, ne THKO'nun ardılları ve ne de THKP-C'yi devam ettiren örgütler halk savaşı yapamadılar. Bu yönde ciddi teşebbüsler de yapıldı ama ya hayata geçirilemedi ya da 50 yıldan beri bir bölgede (Dersim) sıkıştı kaldı.

Mao, **Askeri Yazılar** kitabında Çin'de kurtarılmış bölgelerin gelişebilmesinin nedeni olarak hakim sınıflar bloğundaki çatışmayı gösterir. Farklı feodal ağa grupları arasında savaş olduğu sürece kızıl siyasi iktidarlar gelişir. Bizde böyle bir durum hiçbir zaman olmadı ve bu nedenle de 50 yıllık pratikte kurtarılmış bölge kurulamadı ya da ömrü çok kısa oldu.

Kürt sorunu konusuna gelince, sosyalist harekette bu konuyu ilk kez Hikmet Kıvılcımlı gündeme getirmiştir. Kaypakkaya'nın bu konuya o yıllarda yeniden dikkat çekmesi önemlidir ama kendisi ilk değildir.

Önemli bir ayrımı daha görmek gerekiyor: 1970-1972 silahlı mücadele hareketi sosyalist hareketi sonraki yıllarda derinden etkileyecekti. THKO ve THKP-C ile temsil edilen bu hareket Kaypakkaya ve örgütünü kapsamaz. Bazı eylemler yapmışlardır ama duyan olmamıştır. THKO ve THKP-C büyük kentlerdeki eylemleriyle büyük politik etki yaratmışlardı; eylemlerine kırsal alanda başlasalardı pek az duyulurlardı.

Kaypakkaya'nın adının ve mücadelesinin bilinmesi görüşlerini devam ettiren örgütlenmeyle mümkün olabilmiştir. Bu nedenle Kaypakkaya ile 1970-1972 hareketini ayırmak gerekir. Bu

hareketi eleştiriyor olması bu ayrımın nedeni değildir çünkü gerçekte THKP-C ile THKO'nun arası da hiç iyi değildi. Kızıldere ile sonlanan birlikte eylemleri üst düzeydeki bir ilişkidir, aşağıdaki –mesela Ankara'daki- ilişkilerin iyi olmasını sağlamamıştır.

Kaypakkaya ve örgütünün bu özelliğini dikkate alarak kendisini 1970-1972 silahlı mücadele hareketi içinde değerlendirmedim. (Bkz. **68'den Ne Kaldı?**) Tarihi düzelterek efsaneler temelinde değerlendirme yapanların hoşuna gitmeyebilir ama gerçek böyledir.

Sonuç olarak; insanların inançlı bir devrimci olarak kahramanca ölmeleri teorik görüşlerinin doğru olmasını gerektirmez. Aynı şekilde **Türkiye Devriminin Yolu** adını taşıyan ve THKO'nun görüşlerini açıklayan broşür de "yarı sömürge, yarı feodal ülke" tespitiyle başlar. Ancak THKO'lular kemalizme karşı çıkmadıkları için kendi içlerinde yanlış bile olsalar daha tutarlıdırlar.

Hem MDD'yi savunup hem de kemalizme açık tavır almak, bağlarını kesmek mümkün değildir.